

ਸ਼ਿਵ ਗੰਗਾ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਸੀਡਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

ਰਾਮ ਭਵਨ, ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਭਵਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਬਾਲਸਮੰਦ ਰੋਡ, ਹਿਸਾਰ-125001 (ਹਰਿਆਣਾ) / ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ 70159-27772

**ਗੁਆਰ (ਸਾਈਮੋਪਸਿਸ ਟੈਟਰਾਗੋਨੋਲੋਬਾ) ਫਸਲ
ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ**

ਗੁਆਰ ਚਾਰੇ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਲਈ ਦੋਹਰੀ ਫਸਲ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
2012 ਵਿੱਚ, ਗੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਚਾਨਕ 35,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਤੱਕ ਵਧ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ
ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ।

HARI-HAR
SEEDS

ਜ਼ਮੀਨ :-

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਜ਼ਮੀਨ :- ਗੁਆਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਲਕੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਆਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿਣਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ:-

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ :- ਗੁਆਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਿੱਟੀ ਪਲਟਣ ਵਾਲੇ ਹਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਡਿਸਕ ਹੈਰੋ ਨਾਲ ਵਾਹੁਣਾ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੈਸਟ (BEST) ਕੁਆਲਿਟੀ (KWALITY)

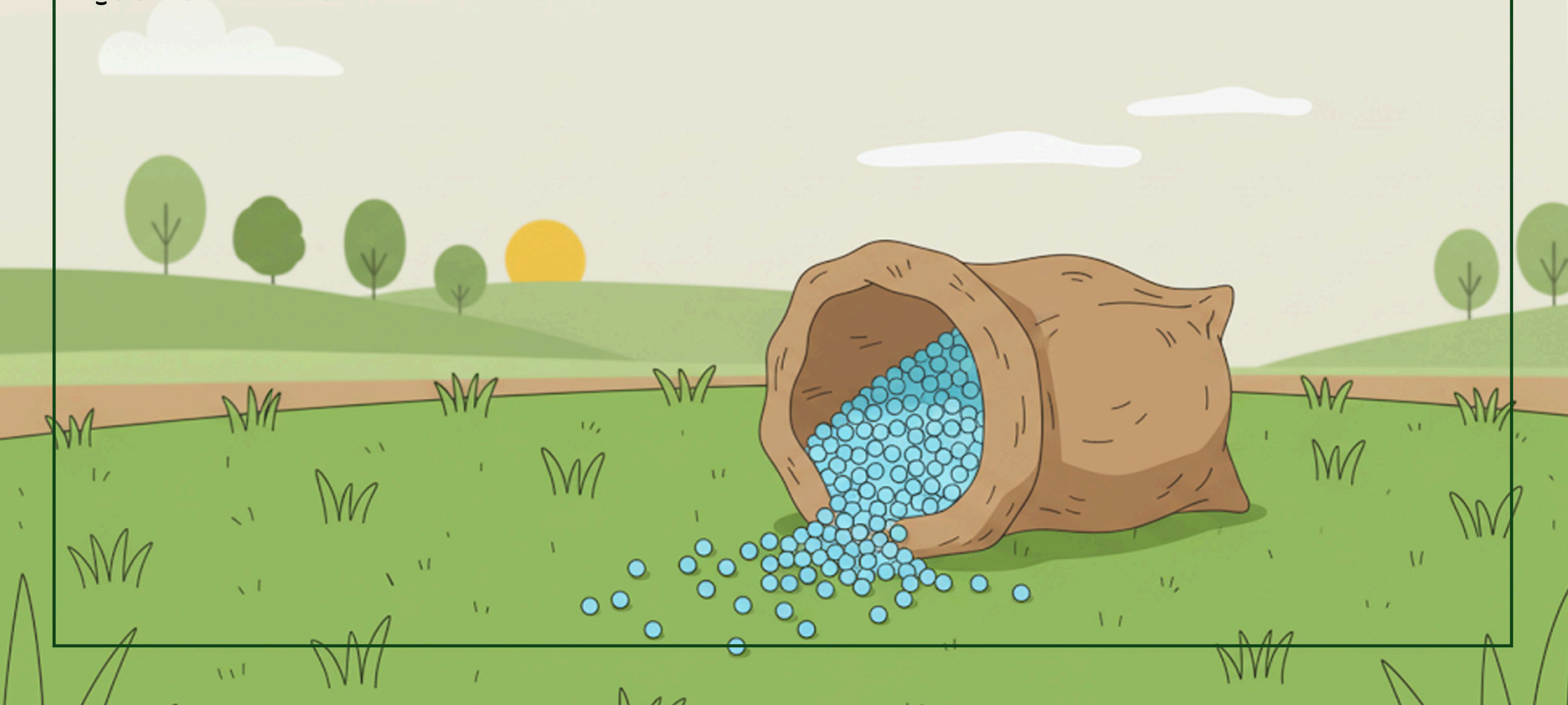

HARI-HAR
SEEDS

ਬੀਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ:

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਬੀਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ :- ਗੁਆਰੇ ਦੇ ਦਾਣੇ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ 5-6 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਬੀਜ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਜਾਂ ਟੀ.ਐਲ. ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਬੀਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬੀਜ ਉਪਚਾਰ: -

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਬੀਜ ਦੀ ਸੋਧ :- ਗੁਆਰੇ ਦੇ ਬੀਜ ਨੂੰ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਈਜ਼ੋਬੀਅਮ ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਪੀ.ਐਸ.ਬੀ. ਕਲਚਰ ਨਾਲ 50 ਮਿ.ਲੀ. ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਬੀਜ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। 200 ਗ੍ਰਾਮ (2 ਕੱਪ ਪਾਣੀ) ਵਿੱਚ 50 ਗ੍ਰਾਮ ਗੁੜ ਦਾ ਘੋਲ ਬਣਾ ਲਓ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬੀਜ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉੱਪਰੋਂ ਕਲਚਰ ਪਾ ਕੇ ਮਿਲਾ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਛਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਕਾ ਕੇ ਬਿਜਾਈ ਕਰ ਦਿਓ।

ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ:-

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ :- ਗੁਆਰਾ ਛਿੱਟਾ ਦੇ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੀਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੇਰਾ ਜਾਂ ਪੋਰਾ ਨਾਲ ਹਲ ਰਾਹੀਂ ਬਿਜਾਈ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਗੋਡੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀਡ ਡਰਿੱਲ ਨਾਲ \$35\TIMES15\$ ਸੈਂ.ਮੀ. ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਲਗਾਓ ਅਤੇ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਲੱਖ ਪੌਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ। ਤਿਆਗੀ ਮਕੈਨੀਕਲ ਵਰਕਸ (TYAGI MECHANICAL

ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ:-

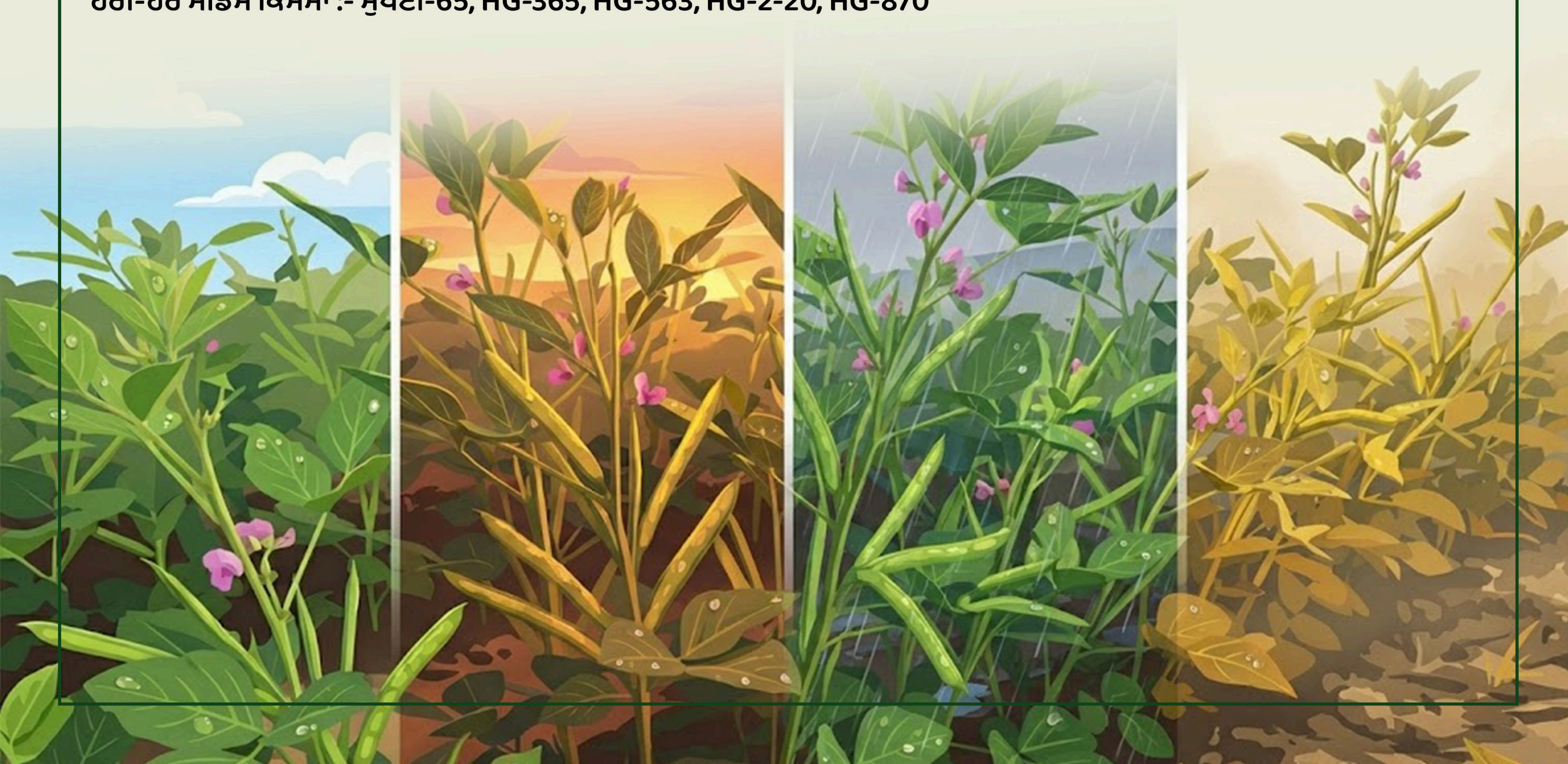
ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ :- ਗੁਆਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਲੈਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਮਾਂ ਅੱਧ ਜੁਲਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗੇਤੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਫਸਲ ਦਾ ਵਾਧਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਝਾੜ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਗੇਤੀ ਪੱਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਇੰਝ ਕਹੀਏ ਕਿ ਘੱਟ ਦਿਨਾਂ (ਲਗਭਗ 90 ਦਿਨ) ਵਿੱਚ ਪੱਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ HG-365, HG-563, HG-2-20 ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਵਧੀਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸਮਾਂ:-

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਕਿਸਮਾਂ :- ਸੁਖੇਈ-65, HG-365, HG-563, HG-2-20, HG-870

ਖਾਦ ਅਤੇ ਖਾਦ: -

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਖਾਦ ਅਤੇ ਉਰਵਰਕ :- ਗੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰਾਈਜ਼ੋਬੀਅਮ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਰਾਹੀਂ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, 6 ਕਿਲੋ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਲਈ 15 ਕਿਲੋ ਯੂਰੀਆ, 16 ਕਿਲੋ ਫਾਸਫੋਰਸ ਲਈ 100 ਕਿਲੋ ਸਿੰਗਲ ਸੁਪਰ ਫਾਸਫੇਟ ਪਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਉਰਵਰਕ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਡ (SOIL HEALTH CARD) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਰਵਰਕਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੈਅ ਕਰੋ। ਗੁਆਰੇ ਵਿੱਚ 8 ਕਿਲੋ ਸਲਫਰ ਦਾਣਾ ਮੋਟਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਕਾਅ ਵਧੀਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਕ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਖੇਤ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਲਫਰ, ਜ਼ਿੰਕ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ ਸੁਪਰ ਫਾਸਫੇਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ:-

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਨਦੀਨ ਕੰਟਰੋਲ :- ਬਿਹਤਰ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਗੋਡੀ ਹੱਥ ਨਾਲ ਜਾਂ ਹੈਂਡ ਵ੍ਹੀਲ ਹੋਅ (HAND WHEEL HOC) ਨਾਲ ਕਰੋ।
ਨਦੀਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ 800 ਮਿ.ਲੀ. ਬਾਸਾਲਿਨ 200 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰੋ।

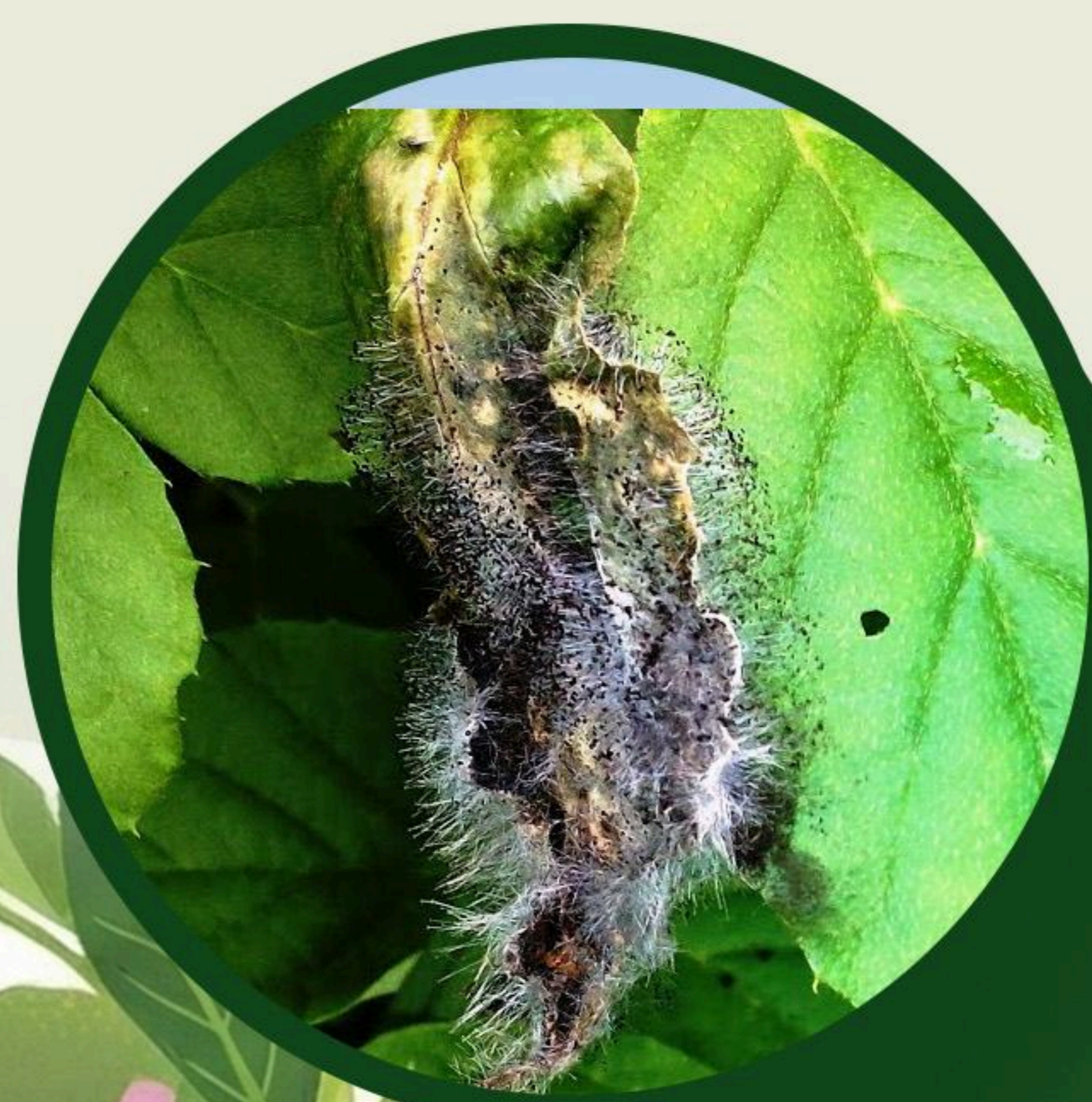
ਸਿੰਚਾਈ: -

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਸਿੰਚਾਈ :- ਗੁਆਰੇ ਨੂੰ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਨਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸਿੰਚਾਈਆਂ ਕਰ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬਿਮਾਰੀਆਂ:-

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਬਿਮਾਰੀਆਂ :- ਗੁਆਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਵਿੱਚ ਬੈਕਟੀਰੀਅਲ ਬਲਾਈਟ (BACTERIAL BLIGHT) ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਖੇਤ ਵਿੱਚ 200 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਸੀ.ਓ.ਸੀ. (C.O.C. - COPPER OXY CHLORIDE) ਅਤੇ 30 ਗ੍ਰਾਮ ਸਟ੍ਰੈਪਟੋਸਾਈਕਲੀਨ ਦਾ 200 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਛਿੜਕਾਅ ਕਰ ਦਿਓ।

ਟਿੱਪਣੀ :-

ਹਰੀ-ਹਰ ਸੀਡਸ ਟਿੱਪਣੀ :- ਗੁਆਰੇ ਦਾ ਵਧੀਆ ਉਤਪਾਦਨ ਲੈਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੋਜ ਫਾਰਮ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਲਵਾਯੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕ ਝਾੜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਗਾਂ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲੈ ਕੇ ਪੈਕੇਜ ਆਫ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸਿਜ਼ (PACKAGE OF PRACTICES) ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

